

száma és intensivitása lényegesen csekélyebb volt. A jégkár-biztosítás ellenben az előbbi évek jellegét megtartotta, mert az üzlet folytonos veszteséggel jár. Igen kedvező eredményeket mutathat fel ezen társaság az életbiztosítási üzletben, mert a biztosítási állag tetemes növekedése mellett a halálozás jóval a számításba vett valószínű halálozás mögött maradt. Ezen társasággal kapcsolatban álló „Pannonia“ magyar viszontbiztosító intézet a kedvező tüzkárbiztosítási üzlet folytán szintén nyereséggel dolgozott. — A magyar-francia biztosítási társaság biztosítási üzlete egészséges fejlődésnek indult, díjbevételei a tüzkárbiztosítási ágban tetemesen növekedtek. A tüzkárok aránya az első három negyedben normális volt, az utolsó negyedben azonban nagyobb gyár-égések folytán kedvezőtlenebbé vált. Az élet- és baleset biztosítás terén is folytonos haladás észlelhető és ezen ágak jövedelmezősége mindinkább kedvezőbbé vált. — A „Foncière“ pesti biztosító intézet a tüzkárbiztosítás terén a magyar üzletben kedvező eredményeket mutathat fel és csak az volna kívánandó, hogy a káresetek rendezésénél kielégítőbb módon járna el. A külföldi üzlet eredménye kevésbé kedvező. A transport-biztosítási üzlet kielégítő nyereséggel, a jégkárüzlet ellenben veszteséggel járt és az előző év veszteségeit több ezer forinttal fölülmulja. Az életbiztosítási üzletben a biztosítási állag növekedést mutat fel. A baleset-biztosítási üzlet kedvező díjbevételek mellett mérsékelt káreseteket mutat fel.

KÜLÖNFÉLÉK.

A pesti hazai első takarékpénztár-egyesület szervezetével — kapcsolatban a takarékpénztárak reformálásának kérdésével — folyóiratunk mult évi júniusi számában volt alkalmunk foglalkozni. Már akkor rámutattunk ezen takarékpénztár szervezetének hiányára, mely mellett csakis a vezetőség lelkiismeretessége, óvatossága és szakértelme képezi a részvényesek és betevők garanciáját. Most, hogy ezen előkelő pénzintézetet éppen hiányos szervezete folytán oly nagy csapás érte, mi nem kívánunk a kérdésnek még oly közelfekvő alanyi részével foglalkozni, hanem tisztán tárgyi szempontból, a közösség érdekében akarunk csupán két megjegyzést tenni.

A felelősség első sorban kétségtelenül az igazgatóságot terheli, mert ha az a rendes kereskedő gondosságával — mely reá nézve a gondosság mértékét képezi — teljesíti a keresk. törvényben előírt kötelezettségeit, akkor minden visszaélésre, kivált ha az hosszabb időn át üzetik, okvetlenül rá kell jönnie. A bizalom a részvénytársaság hivatalnokaival szemben, az igazgatóságot törvényben előírt kötelezései pontos teljesítése alól föl nem mentheti.

De még nagyobb felelősség terheli a felügyelő-bizottságot, mely a társasági ügyvezetést minden ágaiban ellenőrizni köteles, mivégből őt a törvény feljogosítja arra, hogy a társasági ügyek menetéről tudomást szerezzen és a társaság könyveit, iratait és pénztárait bármikor megvizsgálja és észleleteihez képest tartozik a közgyűlést azonnal egybehívni. A külföldi törvényhozások a felügyelő-bizottság függetlenségének megóvása végett a legszigorubb rendszabályokat tartalmazzák. A német részvénytársasági törvény szerint a felügyelő-bizottság tagjai nem lehetnek egyszersmind az igazgatóság tagjai is, sem azokat nem helyettesíthetik, sőt az igazgatóságból kilépett tagok sem választhatók fölmentetésük előtt a felügyelő-bizottságba. Az olasz keresk. törvény szerint az igazgatósági tagok szülei, rokonai vagy sógorai a felügyelő-bizottságba nem választhatók és tartoznak legalább havonként egyszer a társasági értékek tényleges létezését elismerni. A mi részvénytársaságaink nagy hibáját képezi, hogy azok vezető és ellenőrző közegei egymással gyakran rokonságban vagy egyéb vonatkozásban állanak, úgy hogy a dolgok természeténél fogva függetlenségüket egész merevségében egymással szemben kellőleg meg nem őrizhetik.

Második megjegyzésünk a részvényesek kártérítési jogviszonyára vonatkozik. A keresk. törvény 197. §-a értelmében az igazgatóság vagy a felügyelő-bizottság perrel csak közgyűlési határozat folytán támadható meg. A német részvénytársasági törvény szerint azonban megtámadható a részvényesek által is, amennyiben részvényeik az alaptőke ötöd részét képviseli.

Tudományos körökben pedig nálunk olyan nézetekre is akadunk, hogy az egyes részvényes is jogosítva van a kártérítési per megindítására.

*

A megtámadási törvény kiegészítéséről Manoilovich Emil kir. kuriai tanácselnök ur ő méltósága által folyóiratunk múlt számában közzétett cikk jogász- és kereskedői körökben rendkívüli érdeklődést keltett, mely hazánk határain túl is visszhangra talált. A közleményt folyóiratunkból a „Pester Lloyd“ és a bécsi „Juristische Blätter“ átvették, sőt a „Pester Lloyd“ a tárgy fontosságánál fogva hasábjait eszmecsere megnyitotta és úgy ott, mint egyik fővárosi jogi szaklapunkban tényleg élénk eszmecsere folyik e tárgyban, mely lényegileg azon, ugyancsak folyóiratunk múlt számában fölvetett eszme továbbszövéseben áll, hogy a megtámadási jog alapját képező cselekmények a büntetőtörvénykönyv módosításánál a büntetendő cselekmények közé volnának fölveendők. Az érdeklődésre a tárgy fontosságán kívül kétségtelenül a cikkiró kiváló egyénisége is impulzust adott és ohajtandó volna, hogy ezen nemes és buzdító példa után indulva, a felsőbb bíróságok más tagjai

is élénkebb érdeklődést tanusítanak a hazai szakirodalom iránt. A külföldi jogtudományi folyóiratokban folyton a legelőkelőbb kapacitások neveivel találkozunk, a mi azokat magas tudományos színvonalra emeli. Mi a jogászai kar minden osztályának felsőbb rétegében annyi kiváló erővel rendelkezünk, hogy ha azok időnként tudományuk és gyakorlati tapasztalataik tárházát megnyitni — és a szakközönségnek a szaksajtó útján hozzáférhetővé tenni akarnák: nemcsak a hazai szaklapok irodalmi színvonalát emelnék, hanem az olvasási kedvet és ezzel a jogi szakképzettség intenzívítését is fokoznák — a mi pedig a mi viszonyaink közt nagyon is kívánatos volna.

*

Kuriosum. A „Budapesti Közlöny“ egyik utóbbi számának hirdetési rovatában a következő hirdetményre akadtunk:

„Alulírott hitelszövetkezeti igazgatóság részéről a kereskedelmi törvény 249. és 250-dik §§-ai értelmében ezennel közhirrre tétetik, miszerint Pestmegye Acsa község hitelszövetkezete közvetlen megalakulása után *mint ennek vezetésére szükségelt személyzet és munkaerő hiányában* feloszlott.

Hogy a hitelszövetkezet feloszlása a kereskedelmi cégjegyzékbe bejegyeztethessék, a szövetkezet tisztelt hitelezői követeléseiknek ezen hirdetménynek háromszori közzétételétől számított hat hó alatti érvényesítésére ezennel felhivatnak.“

Sajátságos egy helyzet, midőn egy szövetkezet hamarább tud adósságokra, mint tisztviselőkre szert tenni.

*

A fiumei ujonnan megalakult tőzsdéről nem kedvező híreket hallunk. Miként ugyanis bennünket értesítenek, fiumei kereskedői körökben nagy a bizalmatlanság és az elégedetlenség az új intézménnyel szemben, mert Fiumében helyi kereskedelem alig létezik, hanem csak transito-üzlet, mely a tőzsdét nem aliméntálhatja. A megalakult tőzsde élén álló egyéneket pedig fiumei körökben nem tekintik a kereskedői világ képviselőinek. Ilyen körülmények közt a fiumei tőzsde alig lesz képes gyökereit verni és magának fennállását biztosítani.

*

Érdekes cégbejegyzési eset fordult elő legutóbb a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszéknél. A cégbejegyzést ugyanis egy kereskedő kérte, ki olvasni, írni nem tud, sőt név aláírását sem képes eszközölni, hanem a kérvényt is csak kézzel látta el. A törvényszék a cég bejegyzését elrendelte, miként azonban értesültünk, a cégbiztos felfolyamodást szándékozik beadni. Mi a bejegyzést sem a törvény betűjénél, sem annak szelleménél fogva, megengedhetőnek nem tartjuk, mert a keresk. törvény 10. §-a szerint a cég azon *név*, melyet a keres-

kedő aláírásául használ. Szükséges tehát, hogy a kereskedő a czéget aláírni tudja, maga a keresztvonás a nevet ki nem fejezi és az aláírás valódiságára nézve támpontot nem nyújt, mert a név aláírása mindig más-más kéztől eredhet. Tudjuk, hogy az üzleti életben az aláírás valódiságának vizsgálása fontos tényezőt képez és csak a kötelezettségek elhárítására szolgáló rossz-hiszemű kifogások száma szaporíthatnák az ilyen bejegyzések által. Minthogy azonban czégének bejegyzése a kereskedőtől meg nem tagadható, hasonló esetben a cég tulajdonosa czégvezető kirendelésére volna utasítandó.

IRODALOM.

A magyar kereskedelmi jog kézikönyve. Különös tekintettel a birói gyakorlatra. Irta Dr. Nagy Ferencz, budapesti egyetemi ny. r. tanár. Második átdolgozott kiadás. I. füzet. Budapest. Az Athenaeum kiadása. 1892. Ára 2 frt 40 kr. Ezen kitűnő munka újonnan átdolgozott első füzeté — melyből mutatóványt már előzőleg, decemberi számunkban közöltünk — immár megjelent. A kereskedelmi jog Dr. Nagy Ferencz ezen könyvének első kiadása óta sok változáson ment keresztül és nagyobb haladást tett. A külföldi államok nagy részében egészen új kereskedelmi törvénykönyvek léptek a régiek helyébe, de ott is, hol a reform ily messze nem terjedett, többnyire jelentékeny módosítások történtek. E mellett a külföldi irodalom is számos, fölötte becses, sőt alapvető munkával gazdagodott. Nálunk sem maradt a kereskedelmi jog ugyanazon állapotban; maga a kereskedelmi törvény csak csekély módosítást szenvedett ugyan, de az utóbbi években fontosabb kiegészítő törvények hozattak és az irodalom is nagyobb lendületnek indult. Szerző mnidezen újabb fejleményeket az új kiadásban gondos figyelemben részesítette és az időközben keletkezett birói gyakorlatot lelkiismeretesen feldolgozta. Ezenfelül mélyebben behatolt az egyes intézményekbe, a hiányokat pótolni, a tévedéseket helyreigazítani, a homályokat eloszlatni igyekezett. Nagyobb tért szentelt szerző ezuttal a történeti fejlődés ismertetésének is, a jogösszehasonlításnak és az irodalmi közléseknek.

Az első füzet a részvénytársaságokig terjed és az egész munka három füzetben fog megjelenni és még az 1892. év folyamán teljes lesz. Részletes bírálatunkat a munka teljes megjelenése utánra tartjuk fen, de a könyvet már ezuttal is nemcsak mint kitűnő tankönyvet, hanem mint kézikönyvet a tudomány és gyakorlat férfainak logmelegebben ajánlhatjuk.